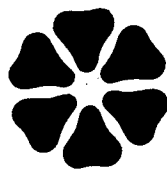

ΚΑΡΔΕΦΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΓΙΑΝΝΙΝΑ, ΙΟΥΛΗΣ 1987

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
ΑΡΙΘΜΟΣ 23

«ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ»

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Συντάσσεται από Επιτροπή

Υπεύθυνος:

Το Διοικητικό Συμβούλιο του
Συλλόγου.

Γραφεια περιοδικού:

Νεομ. Αγ. Ιωάννη 8 — Γιάννενα

ΓΙΑΝΝΕΝΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού Δρχ.: 400

Εξωτερικού Δολ.: 20

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ ---

— ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ:

ΓΙΑΝΝΕΝΑ

ὁ Ταμίας τοῦ Συλλόγου

Λάμπρος Π. Βλάχας

Αγ. Κοσμά 19 Γιάννενα

Τη. (0651) 26154

θ) ΑΘΗΝΑ:

Νικόλαος Δημασθ. Αλεξίου

Λάρνακος 33

ΤΗΛ. 8625872 - Τ.Τ. 220

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΜΑΣ

Όποιος διάβασε το κύριο άρθρο της προηγούμενης έκδοσης του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ», (αριθμός 22), με τον τίτλο ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΜΑΣ, που υπογράφει ο κ. Κώστας Σιώτος, ασφαλώς, διαπίστωσε ότι το Περιοδικό μας αντιμετωπίζει, ως προς την έκδοσή του, δυο σοβαρά προβλήματα. Το ένα είναι η συγκρότηση μιας επίλεκτης και δυναμικής, όπως γράφει, Συντακτικής Επιτροπής και το άλλο, η έλλειψη συνεργατών.

Ο συντάκτης του άρθρου, εκπέμποντας, τρόπον τινά, το SOS του ΚΑΘΡΕΦΤΗ», τοποθετεί τον κάθε χωριανό μπροστά στις ευθύνες του και κυρίως εκείνους, για τους οποίους ενώ γνωρίζει ότι, μπορούν να προσφέρουν στην έκδοση του Περιοδικού, ή σαν μέλη της Συντακτικής Επιτροπής ή σαν Συνεργάτες, εντούτοις δεν δείχνουν ενδιαφέρον. Και δεν έχει άδικο.

Καιρός είναι πλέον να πάρουμε όλοι στα σοβαρά το θέμα της έκδοσης του Περιοδικού μας, γιατί αν, ο μη γένοιτο, σταματήσει η έκδοσή του, την ευθύνη δεν θα την φέρουν μόνο το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου, ή δυο ή τρεις άνθρωποι, που πασχίζουν σαν Συντακτική Επιτροπή, να κρατήσουν τον «ΚΑΘΡΕΦΤΗ» στη ζωή, την ευθύνη θα την φέρουμε όλοι μας, σαν χωριό. Και θα είναι ντροπή για ένα χωριό, σαν το Αμπελοχώρι με τόσους γραμματισμένους, άνδρες και γυναίκες, στρατηγούς, μηχανικούς, γιατρούς, καθηγητές, δασκάλους, φοιτητές, μαθητές και παπάδες, να μη μπορέσουμε να κρατήσουμε το Περιοδικό, σε λειτουργία.

Λένε μερικοί ότι, σε περίπτωση που θα κλείσει το Περιοδικό, ακεραία την ευθύνη θα την φέρει το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου, στην περίοδο του οποίου θα συμβεί αυτό. Βεβαίως κι αυτό περιέχει μια αλήθεια, αλλά δεν είναι καιρός να συζητάμε, αν η κόττα γέννησε το αβγό ή το αβγό την κόττα. Αντί να ψάχνουμε να βρούμε σε ποιούς θα ριξουμε την ευθύνη, αν γίνει το κακό, θα ήταν καλύτερα να ψάξουμε να βρούμε τρόπο, να συνεχίσει το Περιοδικό την έκδοσή του. Όσον δε αφορά στα εκάστοτε Δ.Σ. του Συλλόγου, νομίζω ότι, ειπώθηκαν και διαδόθηκαν τόσα πολλά, ώστε οι υποψήφιοι για τα Δ.Σ. θα αναλογίζονται τις ευθύνες που αναλαμβάνουν, όχι μόνο έναντι του Περιοδικού, αλλά και γενικότερα για το χωριό. Κάποιος που ξέρει περισσότερα από μένα είπε: «Δένδρα χωρίς ρίζες δεν ζουν. Και χωριά χωρίς Συλλόγους

άξιους να ζωντανέψουν ήθη και παραδόσεις δεν θα επιβιώσουν».

Πάνω, λοιπόν, στα προβλήματα, που έθεσε ο αγαπητός κ. Κώστας Σιώτος, σχετικά με την έκδοση του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ» θα εκφέρω κι εγώ τη γνώμη μου και θα κάνω τις προτάσεις μου, χωρίς, βέβαια, να έχω την απαίτηση να γίνουν σεβαστές.

Πρώτο. Όσον αφορά τη Συντακτική Επιτροπή, σ' αυτή πρέπει να μετέχουν άτομα που να έχουν και εμπειρία και γνώσεις, σχετικά με τη λειτουργία του Περιοδικού και βέβαια, να κατοικούν στα Γιάννινα, στην έδρα δηλαδή του Συλλόγου.

Αν μέχρι της έκδοσης του παρόντος τεύχους του Περιοδικού, δεν έχει ρυθμισθεί το θέμα, εγώ θα πρότεινα ως έμπειρους μεν, τους κ.κ. Κώστα Ε. Σιώτο και Βασίλη Δ. Παπαδημητρίου, για τις γνώσεις των δε, τους καθηγητές κ.κ. Νίκο Δ. Αναστασίου και Χρήστο Δ. Αναστασίου, οι οποίοι, θέλω να πιστεώω ότι, θα θελήσουν ν' αναλάβουν τη Συντακτική Επιτροπή του Περιοδικού.

Δεύτερο. Για την έλλειψη συνεργατών στο Περιοδικό. Και τούτο το θέμα είναι σοβαρό κι όσο θα περνούν τα χρόνια θα γίνεται όλο και σοβαρότερο. Καλά θα ήταν, βέβαια, όλα τα θέματα να μη ξέφευγαν από τις ρίζες, να προέρχονταν, δηλαδή, από παλιές ιστορίες, έθιμα και τραγούδια του χωριού, όμως αυτά όσο πάνε και εξαντλούνται. Τούτο το διαπιστώνω από τον εαυτό μου, που σαν παλιός των ημερών, θέλω να γράψω και το παλιό, όμως δεν μπορώ να βρω θέμα. Από τα παλιά παραμένουν ακόμα οι «τροφές τα παλιά χρόνια στο Σκλούπο» του αγαπητού δασκάλου Βασίλη Παπαδημητρίου, αλλά κι αυτές, όπως τις παρακολουθώ, πλησιάζουν στο «σώσιμα» τους. Άλλωστε για την αναβίωση και ζωντανέψη εθίμων του χωριού, υπάρχουν οι διάφορες εκδηλώσεις του Συλλόγου και της Κοινότητας, που κατά τη γνώμη μου — δεν πρέπει να υπάρχει ... «αυστηρός περιορισμός» στην ύλη του Περιοδικού, μόνο γύρω από τα προπολεμικά και παλιότερα γεγονότα. Το Αμπελοχώρι, όπως κι όλα τα χωριά, πέρασε φυλακές, εξορίες και διωγμούς, σε σημείο που μερικοί χωριανοί μας, όχι μόνο Δημόσιες θέσεις δεν μπορούσαν να καταλάβουν, αλλά και δεν τολμούσαν να πουν ότι κατάγονταν από το Αμπελοχώρι.

Με όλ' αυτά, οι παθόντες χωριανοί δεν έχουν τίποτε με τους άλλους χωριανούς, ακόμα και με τις αρχές του χωριού, Πρόεδρο, Παπά, Δάσκαλο κι Αγροφύλακα, που απ' αυτούς, συνήθως, η χωροφυλακή συγκέντρωνε πληροφορίες, γιατί υποχρεώνονταν να δώσουν τις ακριβείς πληροφορίες, όπως θα έκανε κι ο καθένας από

μας. Κι εκτός τούτο, οι απόγονοί των σήμερα, συντρώνουν, συμπίνου, συνεργάζονται και συμπεθεριάζουν με χωριανούς, ανεξάρτητα αν έχουν διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις. Οι παθόντες χωριανί μας τα έχουν με τις Κυβερνήσεις που κυβέρνησαν την «Εθνικοφροσύνη», σαν οι άλλοι να μην ήταν Έλληνες.

Εξ άλλου στο χωριό μας — δόξα τω θεώ — δεν έχουν γίνει, την περίοδο της κατοχής, επεισόδια ή εγκλήματα, όπως σε άλλα χωριά, για να υπάρχει η δικαιολογία να μη γραφεί τίποτε στον «ΚΑΘΡΕΦΤΗ» για να μη ξύσουμε, τάχα, παλιές πληγιές.

Αυτές, λοιπόν, τις καταστάσεις, οι νέοι και οι νέες του χωριού μας κι όσοι δεν τις έζησαν από κοντά, γιατί βρίσκονταν μακριά από το χωριό, έχω τη γνώμη ότι πρέπει να τις μάθουν από τις σελ. του Περιοδικού, αφ' ενός κι αφ' ετέρου, να βρίσκονται γραμμένες για την ιστορία του χωριού. Ας παραδειγματιστούμε από το Περιοδικό «ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΙΤΣΙΟΥ» της φιλοπροόδου ομώνυμης Αδελφότητας, από το οποίο αντιγράψω τα λόγια του Μεγάλου Έλληνα ποιητή Κωστή Παλαμά, που οι εκδότες του τα επαναλαμβάνουν και τα μεταφέρουν από τεύχος σε τεύχος, γιατί το θεωρούν ως χρέος τους προς τη Νεολαία Μιχαλιτσίου: «Παιδί, το περιβόλι μου που θα κληρονομήσεις, όπως το βρεις κι όπως το δεις να μην το παρατήσεις. Σκάψε το ακόμα πιο βαθιά και φράξε το πιο στεριά και πλούτισε τη χλόη του και πλάτυνε τη γη του».

Ύστερ' απ' αυτά, η πρόπασή μου είναι:

Η ύλη των περιεχομένων του Περιοδικού να είναι παντοειδής, από γεγονότα και ιστορίες του χωριού όλων τω εποχών, μέχρι ξένες δημοσιεύσεις και σταυρόλεξα. Όλα δε τα χειρόγραφα θα υπόκεινται στον έλεγχο της Συντακτικής Επιτροπής, η οποία θα έχει το απόλυτο δικαίωμα να περικόπει ή και να συμπληρώνει ακόμα, χωρίς να αλλοιώνεται το κείμενο, λέξεις και φράσεις ολόκληρες, κατά την κρίση της. Και επ' αυτού η ίδια Επιτροπή, θα πρέπει να κάνει σχετική ανακοίνωση στον «ΚΑΘΡΕΦΤΗ», για να πληροφρηθούν, τα καθέκαστα, οι αναγνώστες και οι συνεργάτες. Ιδιαίτερα δε να κάνει έκκληση προς τους Γιατρούς και Εκπαιδευτικούς να συνεργαστούν με το Περιοδικό σε θέματα σύγχρονης ιατρικής

και Παιδείας. Μόνο έτσι, νομίζω ότι, η Συντακτική Επιτροπή, κάθε τετράμηνο, θα μπορεί να κάνει ην επιλογή της μεταξύ πληθώρας θεμάτων, αντί ν' ανησυχεί με τι θα συμπληρώσει τις τριάντα σελίδες του Περιοδικού και μόνο τότε θα εξασφαλιστεί η μακροζωία του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ».

Παπα - ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΩΜΕΝΟΣ

Υ.Γ. Επειδή θεωρώ επιτρεπτή κι επίκαιρη την παρακάτω σάτιρα του ανεψιού μου Γιάννη Μπαλωμένου, χωρίς να τον ρωτήσω, παραθέτω τέσσερα από τα οχτώ τετράστιχα, που από χρόνια τα κρατώ στο αρχείο μου, αλλά τυχαίως, σήμερα τα βρήκα μπροστά μου.

Τ' Αμπελοχώρι έβγαλε
Περιοδικό Καθρέφτη
στα μέτρα τους το κόψανε
του καθενός πως πέφτει.

Τις σάτιρες δε γράφουνε
του Μπαλωμένου Γιάννη
πρχθές τον εφωνάξανε
και τούπανε δεν κάνει.

Μα όλα του ήταν καλά
απ' όλες τις πλευρές
τους γράφει πως περάσανε
ίστη χλόη τις αποκρίες.

Δεν θέλω να τα γράψουνε
και δεν το επιμένω
αλλ' όσα κι αν ξέρουν
γράμματα
δεν πιάν' τον Μπαλωμένο.

Για την πιστή αντιγραφή
Παπα - ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΩΜΕΝΟΣ

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΕΦΥΡΑ

Το θέμα της κατασκευής του δρόμου Κωστήτσι - Αμπελοχωρίου είναι ασφαλώς στην επικαιρότητα τα τελευταία χρόνια και δεσπόζει στις συζητήσεις των χωριανών μας.

Έτσι έχουμε όλοι μας και τη σχετική ενημέρωση. Ο «ΚΑΘΡΕΨΤΗΣ» όμως και σαν μέσο πληροφόρησης αλλά και γιατί θεωρεί το θέμα μεγάλης σημασίας, αφιερώνει αρκετό μέρος της ύλης του στο κυρίαρχο για τα κοινοτικά μας πράγματα αυτό έργο.

Έτσι στο χρόνο που πέρασε απ' την προηγούμενη έκδοσή μας είχαμε σοβαρές εξελίξεις στις εργασίες.

Κατ' αρχήν συνεχίστηκαν οι εργασίες στο τμήμα Κωστήτσι - Γέφυρα Πολιτσάς και βελτιώθηκε αισθητά η βατότητα του δρόμου. Ακολούθησε η θεμελίωση της Γέφυρας τον Αύγουστο και αμέσως άρχισαν οι εργασίες κατασκευής της από τον χωριανό μας Ε.Δ.Ε. Χρήστο Γ. Αλεξίου, οι οποίες εντάθηκαν με συνέπεια η κατασκευή της Γέφυρας να ολοκληρωθεί πολύ σύντομα. Έγινε μια θαυμάσια γέφυρα. Είναι τοποθετημένη κατάντη της παλαιάς γέφυρας και σε απόσταση 5 - 7 μέτρα από αυτή. Το ύψος φθάνει στο μέσω περίπου του θόλου της παλαιάς γέφυρας. Τοποθετήθηκε στη θέση αυτή για να μη «χαθεί» η παλαιά γέφυρα και να αποφευχθεί η αλλοίωση του περιβάλλοντος.

Τεχνικά χαρακτηριστικά Μήκος 50 μέτρα. Έχει τρία ανοίγματα ένα 28 μέτρα το μεσαίο, και από ένα εκατέρωθεν των 11 μέτρων. Το ύψος από την επιφάνεια του νερού είναι 8 - 10 μέτρα. Είναι τοποθετημένη σε καμπύλη και με προδιαγραφές γέφυρας επί εθνικής οδού. Κατασκευάσθηκε με το σύγχρονο σύστημα της προέντασης. Κόστος 33.000.000 δρχ.

Έτσι η πολυπόθητη οδική σύνδεση με το χωριό μας μέσω Πολιτσάς είναι γεγονός και έγιναν κιάλας τα πρώτα δρομολόγια από και προς το χωριό απ' τον καινούργιο δρόμο. Ο πρόεδρος του χωριού μας Πάνος Παπαδημητρίου μαζί με τους κοινοτικούς συμβούλους Χρ. Κόκκινο, Δήμο Τζουβάρα και Κώστα Πραμαντιώτη με τα αυτοκίνητά τους ήταν αυτοί που έκαναν το παρθενικό δρομολόγιο Γιάννενα - Αμπελοχώρι από την Πολιτσά. Ακολούθησαν και άλλοι.

Βέβαια ο δρόμος θέλει πολύ δουλειά ακόμα και πολύ χρήμα για να γίνει άνετος. Και ασφαλώς δεν θα αργήσει να γίνει αυτό αφού για φέτος διατίθενται 40 εκατομμύρια για το τμήμα Πολιτσά - Αμπελοχώρι. Θα γίνει καινούργια χάραξη με κανονικές κλίσεις κλπ.

Η ΠΟΛΙΤΣΑ ΑΞΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Δεν πρόφθασε να φθάσει ο δρόμος μέχρι την Πολιτσά και οι Σκλουπιώτες είχαν έτοιμες τις ιδέες τους για αξιοποίησή τους.

Ακούσαμε (στο καφενείο) με σοβαρό ύφος μάλιστα για, εξοχικό κέντρο καφενείο στα αναβλυστικά και από μερικούς κάτω από την καινούργια γέφυρα. Για μονάδα πεστροφοκαλλιέργειας. Για ίδρυση σύγχρονης κτηνοτροφικής μονάδας. Για ενοποίηση των κτημάτων και σύγχρονη καλλιέργεια. Ακόμα το Αμπελοχωρτικό επιχειρηματικό πνεύμα (του καφενείου βέβαια) μίλησε για σύγχρονη τουριστική επιχείρηση που θα εκμεταλλεύεται μέχρι και τελεφερίκ στις χαράδρες της περιοχής!

Όλα αυτά λέγονταν μεν στο καφενείο αλλά στα σοβαρά και συμφωνούσαν σχεδόν όλοι. Εκεί που δεν συμφώνησαν ήταν αν η Πολιτσά προσφέρεται για δενδροκαλλιέργεια και αν ευδοκίμούν τα οπωροφόρα δέντρα.

Έριξαν λοιπόν μερικοί την ιδέα να γίνει μια δοκιμή από φέτος. Αποτέλεσμα ήταν να φυτευθούν από τους Πολιτσιώτες, πάνω από 300 δέντρα. Ναί είναι αλήθεια.

Δέκα με δώδεκα ιδιοκτήτες γης στην Πολιτσά φύτεψαν στο δίμνηνο Φλεβάρη - Μάρτη του 1987, γύρω στις 260 αμυγδαλιές προερχόμενες από φυτώριο της περιοχής Έδεσσας, και 30 περίπου άλλα οπωροφόρα δέντρα όπως συκιές, καρυδιές ακόμα και ελιές. Απομένει να δούμε αν άντεξαν στις φετεινές παγωνιές.

Όπως φαίνεται η Πολιτσά θα αποτελέσει πόλο έλξης και στάθμευσης κατά τη διαδρομή προς το χωριό πολλών χωριανών. Η σχέση που επί δεκαετίες δημιουργήθηκε μ' αυτόν τον τόπο, που είναι συνυφασμένος με τον αγώνα τόσων χωριανών για επιβίωση, άφησε βαθιές ρίζες που δύσκολα χάνονται. Σ' αυτή τη λογική εντάσσονται και οι παραπάνω ενέργεια της δενδροφύτευσης όπως και εκείνη του Χρ. Γιωτάκη, που έτρεξε γρήγορα να «πιάσει» τις σταλαματιές του σπιτιού του και γενικά να κάνει κάτι ώστε να προλάβει την κατάρρευσή του.

Να λοιπόν και τα θετικά του καφενείου. Παίζεις την κολτσινα σου και σου δίνεται η ευκαιρία να πεις πολλές κουβέντες και να ακούσεις απόψεις. Απ' αυτές κάποιες σοβαρές προωθούνται. Κάποιες άλλες είναι για γέλια. Χρειάζονται όμως, γιατί μ' αυτές περνάει η ώρα και μάλιστα ευχάριστα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ

Η στάση (θετική ή αρνητική) των γονιών απέναντι στο παιδί τους προσδιορίζει και τον τρόπο με τον οποίο θα συμπεριφέρονται. Επειδή είναι πλέον γνωστό πως οι εμπειρίες του παιδιού που αποκομίζει από το οικογενειακό του περιβάλλον παίζουν τα βασικότερα ρόλο στην κατοπινή εξέλιξη της προσωπικότητάς του, θα επιχειρήσουμε εδώ να χαρτογραφήσουμε, σε μικρή κλίμακα, το όλο πλέγμα των στάσεων που οι γονείς είναι δυνατό να υιοθετούν απέναντι στο παιδί τους επισημαίνοντας ταυτόχρονα τη συμβολή τους στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς του.

ΜΟΡΦΕΣ ΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ

Οι μορφές που είναι δυνατό να πάρει η στάση των γονιών απέναντι στο παιδί τους είναι οι εξής:

1. **ΥΠΕΡΠΡΟΣΤΑΣΙΑ.** Σ' ένα υπερπροστατευτικό οικογενειακό κλίμα μπορεί να παρατηρηθεί κανείς μια υπερβολική φυσική επαφή του γονιού με το παιδί, επιμήκυνση της νηπιακής φροντίδας, παρεμπόδιση του παιδιού ν' αναπτύξει ένα αίσθημα εμπιστοσύνης στον εαυτό του, και τέλος έναν υπερβολικό έλεγχο.

Μια από τις σοβαρότερες συνέπειες της γονεϊκής αυτής στάσης είναι η καλλιέργεια στο παιδί αισθημάτων υπερβολικής εξάρτησης. Τα αισθήματα αυτά εκδηλώνονται με χαρακτηριστικά όπως μη ουσιώδεις φιλοδοξίες, τάση γι' απομόνωση, έλλειψη συναισθηματικού ελέγχου, μη ανάληψη ευθυνών κ.λ.π.

2. **ΚΛΙΜΑ ΑΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ή ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.** Σ' ένα τέτοιο κλίμα ο γονιός αποδέχεται τις όποιες ιδέες και φιλοδοξίες του παιδιού, το ενθαρρύνει να παίζει με άλλα παιδιά, το κάνει να αισθάνεται ότι είναι αποδεχτό και εκτιμάται από τους άλλους και τέλος δείχνει ανοχή και κατανόηση των αδυναμιών του. Το κλίμα ανεκτικότητας ή ελευθερίας στην οικογένεια καλλιεργεί στο παιδί τις εφευρετικές του ανησυχίες και ικανότητες, την αυτοπεποίθηση, τη συνεργατικότητα και θέτει τα θεμέλια για το στήσιμο μιας υγιούς (από ψυχολογική πλευρά) οικογενειακής ζωής και την προώθηση της καλής προσαρμογής του παιδιού στον κοινωνικό του περίγυρο (στενότερο και ευρύτερο). Πρέπει να τονίσουμε εδώ πως ένα κλίμα υπερβολικής ανεκτικότητας στην οικογένεια εκτρέ-

φει το στοιχείο της ανεπίτρεπτης επιείκειας με δυσάρεστες για το παιδί συνέπειες, (όπως, για παράδειγμα, υπερβολικά εγωϊστικές τάσεις του παιδιού, απαιτητική και τυραννική πολλές φορές συμπεριφορά του προς τους γονείς κ.ά.).

3. ΑΠΟΡΡΙΨΗ. Υιοθετώντας ένα απορριπτικό οικογενειακό κλίμα ο γονιός ή αδιαφορεί για την ευημερία του παιδιού του ή δείχνει ενεργά μια συμπεριφορά κυριαρχική, υπερβολικά απαιτητική και επιθετική. Μια τέτοια γονεϊκή συμπεριφορά θέτει σε κίνδυνο τα αισθήματα απαισιοδοξίας και του ανίσχυρου να κάνει κάτι. Το παιδί που έχει ανατραφεί σ' ένα παρόμοιο γονεϊκό κλίμα, καθώς μεγαλώνει παρουσιάζει συμπτώματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς (επιθετικότητα, σκληρότητα, τάση για κλέψιμο, ψέμα κτλ.).

4. ΑΠΟΔΟΧΗ. Η γονεϊκή αποδοχή χαρακτηρίζεται από ένα ζωηρό ενδιαφέρον και αγάπη για το παιδί. Ο γονιός, σ' ένα τέτοιο κλίμα, όχι μόνο θέλει το παιδί του αλλά και θεωρεί πως η φροντίδα του δεν είναι καθόλου δύσκολη δουλειά. Πρόκειται, στην περίπτωση αυτή, για συναισθηματικά ώριμους γονείς που στοχεύουν στην ανάπτυξη ενός ανεξάρτητου ατόμου και κάνουν ότι μπορούν για να πετύχουν το σκοπό αυτό. Το παιδί που ανατρέφεται στο περιβάλλον αυτό είναι καλύτερα κοινωνικοποιημένο, συνεργατικό, φιλικό, συναισθηματικά σταθερό και αγαπητό στους άλλους.

5. ΚΥΡΙΑΡΧΙΚΟΤΗΤΑ. Το παιδί που «κυριαρχείται» από τον ένα ή τους δυο γονείς χαρακτηρίζεται από ειλικρίνεια, ευγένεια και προσοχή. Μπορεί, ωστόσο, να είναι ντροπαλό, υποχωρητικό και συναισθηματικό και παράλληλα να αισθάνεται ανεπάρκεια, κατωτερότητα και σύγχυση. Είναι, επίσης, ενδεχόμενο, καθώς μεγαλώνει, να διακατέχεται από μια μόνιμη φοβία ότι (δήθεν) οι άλλοι προσπαθούν να του επιβάλλονται και να το εκμεταλλεύονται.

6. ΥΠΟΤΑΓΗ. Το υποτακτικό κλίμα στην οικογένεια είναι διαμετρικά αντίθετο από το αμέσως προηγούμενο. Οι γονείς, κινούμενοι σ' ένα τέτοιο κλίμα, επιτρέπουν στο παιδί να κυριαρχεί στο σπίτι και κάθε επιθυμία του να ικανοποιείται ακόμη κι αν η τελευταία είναι ενάντια στην άποψη ή θέση του γονιού. Το παιδί που ανατρέφεται στο κλίμα αυτό είναι συνήθως ανυπάκουο, επιθετικό, πεισματάρικο, ανταγωνιστικό και δεν αναλαμβάνει ευθύνες.

7. ΦΑΒΟΡΙΤΙΣΜΟΣ. Στην περίπτωση αυτή, πρόκειται για μια άνιση συμπεριφορά των γονιών απέναντι στα παιδιά τους. Με άλλα λόγια, δείχνουν με τις πράξεις τους πως «ευνοούν» το ένα παιδί (σε βάρος του άλλου, πράγμα που καλλιεργεί συνακόλουθα ορι-

ομένα ιδιότυπα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς στο καθένα. Για παράδειγμα, το ευνοούμενο από τους γονείς παιδί δείχνει μια μεγαλύτερη επιθυμία να τους ευχαριστεί, ενώ τα μη ευνοούμενα αδέρφια του γίνονται συνήθως επιθετικά δείχνοντας ακόμα και συμπτώματα «ανταρσίας» από τις οικογενειακές νόρμες. Το παιδί που σημειώνει επιτυχίες στο σχολείο και έχει φιλοδοξίες για τη ζωή είναι δυνατό να είναι το ευνοούμενο παιδί της οικογένειας.

8. ΓΟΝΕΪΚΕΣ ΦΙΛΟΔΟΞΙΕΣ. Γονείς που είναι (ή ήταν) υπερβολικά φιλόδοξοι στη ζωή τους επιδιώκουν να εμψυχήσουν παρόμοιες θέσεις στα παιδιά τους και τα παροτρύνουν με θεμιτά (ή και αθέμιτα) μέσα να τις υλοποιήσουν. Με άλλα λόγια, οι φιλοδοξίες ή προσδοκίες των γονιών γίνονται ταυτόχρονα και σκοπός του παιδιού στη ζωή του. Οι προσδοκίες των γονιών για τις «καλύτερες μέρες» (;) των παιδιών τους αφορούν την αυτόνομη ανάπτυξη του (στο αρχικό στάδιο) και, στη συνέχεια, εκτείνονται σε θέματα αγωγής, κοινωνικής συμπεριφοράς, αθλητικής επίδοσης, οικονομικής αντρασίας και οικογενειακής του αποκατάστασης. Σε περίπτωση, επομένως, που οι προσδοκίες των γονιών για το παιδί τους είναι ανεδαφικές και ασύμφωνες με τις δυνατότητές του, άρα μένουν ανεκπλήρωτες, το παιδί αρχίζει να τρέφει αισθήματα ανεπάρκειας για τον εαυτό του και να είναι ερεθιστικό, ανυπόκειτο και εκδικητικό. Η συμπεριφορά του αυτή θ' απορρέει, οπωσδήποτε, από τις αλυσιδωτές του αποτυχίες στην καθημερινή του πρακτική.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από όσα εκθέσαμε ίσα με δω είναι φανερό πως η όποια στάση των γονιών απέναντι στο παιδί τους επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό το πλέγμα των οικογενειακών σχέσεων και διαμορφώνει αντίστοιχα τη συμπεριφορά του. Τα παιδιά που, καθώς μεγαλώνουν, πετυχαίνουν στη ζωή τους προέρχονται συνήθως από γονείς που υιοθετούν θετική στάση απέναντί τους. Μια τέτοια στάση κάνει τα παιδιά να αισθάνονται ευτυχισμένα, να είναι φιλικά προς τον εαυτό τους και τους άλλους, να νιώθουν σχεδόν ελεύθερα από κάθε μορφή άγχους, και να έχουν προγραμματισμό στη ζωή τους και ανεξάρτητη δραστηριότητα στα πλαίσια της ομάδας.

Κάθε γονιός, επομένως, θα πρέπει να σταθμίζει τα πράγματα της οικογένειάς του με ρεαλισμό αλλά και ψυχραιμία και να υιοθετεί τη στάση εκείνη προς το παιδί του που θα νομίζει ότι θα 'ναι πλέον κατάλληλη και η πλέον αποτελεσματική γι' αυτό. Ασφαλώς, το ότι όλοι μας διαπράτουμε συχνά σφάλματα προς την

κατευθύνση αυτή, είναι κοινό μυστικό. Εκείνο ωστόσο, που δεν είναι κοινό μυστικό είναι η τάση μας να μην αναγνωρίζουμε τα λάθη, τα οποία μας συνοδεύουν, που σε τελευταία ανάλυση είναι και σχετικά αλλά και μπορούν να θεωρηθούν ως κίνητρα για διόρθωση ή παραπέρα βελτίωση της συμπεριφοράς μας στο γονεϊκό μας ρόλο.

Αν οι σκέψεις μου αυτές αποτελέσουν το έναυσμα για προβληματισμό και διάλογο, ανάμεσα στους αναγνώστες του περιοδικού, σε παρόμοια θέματα, τότε δικαιούμαστε να πούμε πως θα 'χουμε πετύχει το σκοπό μας.

Σύμβουλος Οικογένειας

Χωριανοί λογοτέχνες

Ο Συγχωριανός μας Κώστας Δημ. Αναστασίου που ζει και εργάζεται στην Αθήνα έδωσε το παρόν και σαν λογοτέχνης.

Ήδη από το 1971 κυκλοφορεί η ποιητική του συλλογή «αποσταμένες ελπίδες στη νεκρή σιωπή». Από τη συλλογή του αυτή σας δίνουμε ένα μικρό δείγμα:

ΗΛΙΟΚΑΜΕΝΟΣ ΓΙΑΛΟΣ

Μαλαματένιο ήταν καλοκαίρι
και πορφυρένια η κάψα τ' ουρανού,
θλιμένο σήκωνε τ' αγέρι
τη μολυβένια σκόνη του γιαλού.
Ανταμωμένο ερχόταν τ' άρωμά της
στ' αυλακωμένα μας κορμιά
και τότε τρέξαμε κοντά της
κι ήταν τα μάτια της στεγνά.
Ξεχτένιστα είχε τα μαλλά της
κι από κλωρό κλαρί πιασμένη,
μια χούφτα όνειρ' αγκαλιά της
και πέτρα του γιαλού ηλιοκαμένη.

ΜΙΑ ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Πριν 4 χρόνια ο αείμνηστος συγχωριανός μας Γιάννης Δ. Γιωτάκης έκαμε στην Κοινότητα του χωριού μας μια προσφορά σε βιβλία και με την επιστολή του, που την παραθέτουμε, τίμησε τους Αμπελοχωρίτες της Αντίστασης.

Προς τον Πρόεδρο Κοινότητας Αμπελοχωρίου

Θα ήθελα να προσφέρω στη βιβλιοθήκη του χωριού μας τα βιβλία:

1. Την ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940 - 1945 σε (6) έξι τόμους, έκδοση ΑΛΜΟΣ.

2. ΚΕΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ σε (2) δυο τόμους. 1ος και 2ος έκδοση ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ. Για να τιμήσω κι εγώ σαν παλιός Αγωνιστής και υπεύθυνος του ΕΑΜ του χωριού μας από τον Αύγουστο 1942 μέχρι τον Γενάρη 1945 την επέτειο για τα 40χρόνια από την ίδρυση της ΕΠΟΝ, σας παρακαλώ να δεχθείτε σαν φόρο τιμής σ' αυτούς που έπεσαν στον Αγώνα ενάντια στον φασισμό και τον Ξένο κατακτητή και ειδικά στους χωριανούς μας:

Α. ΕΠΟΝΙΤΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΑΣ

1. Γιωτάκης Κων)νος του Δημ., 2) Μητροκόστας Κων)νος του Νικ. 3) Μητροκόστας Γεώργιος του Λεων., 4) Δήμου Χαρίλαος του Δημ. 5) Κόκκινος Κων)νος του Αποστόλου, 6) Νούτσος Γεώργιος του Κ.

Β. ΑΝΤΑΡΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΑΣ

1) Νούτσος Κων)νος του Νικ. (Βοριάς), 2) Βασιλείου Βασίλειος του Δημ., 3) Πραμαντιώτης Χρήστος του Γεωργ., 4) Νότης Κων)νος του Σωτηρίου, (Δάσκαλος, πολιτικός καθοδηγητής περιφέρειας Θεσσαλίας).

Γ. ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ

1) Σιώτος Απόστολος του Ιωάννη, 2) Παπαδημητρίου Δημήτριος του Παναγιώτη, 3) Παρασκευάς Κων)νος του Δημ., 4) Βλάχας Απόστολος του Γεωργ., 5) Παπαγεωργίου Δημοσθένης του Γεωργ.

(Εργαζόμενοι για την επιδίωξη των οικογενειών τους και για την

ενίσχυση της Επιμελητείας του Αντάρτη στη Παπαράτζα Τρικάλων εκτέλεση ομαδικά στις 21) 9) 1943).

ΟΜΗΡΟΙ

Αλεξίου Χρήστος του Κων)νος (καθηγητής, έφεδρος αξιωματικός, συνελήφθη από τους Ιταλούς και καθ' οδόν για την Ιταλία μέσω θαλάσσης εβυθίσθη το πλοίο μαζί με πολλούς άλλους ομήρους).

Ιωάννινα 23 Φεβρουαρίου 1983

Ιωάννης Δημ. Γιωτάκης

Υ.Γ. Με την παράκληση εάν τυχόν διαλυθεί ή υπαχθεί το χωριό σε άλλη Κοινότητα, η ως άνω προσφορά να περιέλθει στο Σύλλογο Αμπελοχωριτών.

Αξιαίπαινη απόφαση

Σε προηγούμενο άρθρο μου, με τίτλο «ΔΕΜΕΝΟ ΧΩΡΙΟ», που δημοσιεύτηκε στο με αριθμό 22 τεύχος του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ», είχα γράψει τη γνώμη μου ότι, μέσα στα πλαίσια των διάφορων εκδηλώσεων, που γίνονται κάθε χρόνο από την Κοινότητα και το Σύλλογο του χωριού μας, θα έπρεπε να γίνεται και μια επιμνημόσυνη δέηση στο Ηρώο του χωριού, στη μνήμη των πέντε οικοδόμων χωριανών μας, που σκότωσαν με τόση θηριωδία και χωρίς καμιά διαδικασία, οι Γερμανοί στα Τρίκαλα Θεσσαλίας, καθώς και των άλλων θυμάτων, που είχε το χωριό μας, τόσο στην περίοδο της κατοχής, 1941 - 44, όσο και κατά τον εμφύλιο πόλεμο 1946 - 49. Και σαν χωριανός, αλλά και σαν αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης, της περιόδου εκείνης, αισθάνθηκα μεγάλη ικανοποίηση, όταν είδα στο ίδιο τεύχος του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ», στη στήλη «ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ» ότι, το Κοινοτικό Συμβούλιο, με πρόταση του προέδρου της Κοινότητας πήρε ομόφωνα την απόφαση και καθόρισε τη δεύτερη μέρα του πανηγυριού του χωριού (27 Ιουλίου), κάθε χρονιάς, σαν μέρα που θα τιμάται η Εθνική Αντίσταση και θα γίνεται σχετική ομιλία, ίσως και κατάθεση στεφανιών από μέρους της Κοινότητας ή συγγενών των θυμάτων του χωριού, οπότε, ασφαλώς, θα γίνεται και σχετική ομιλία,

ίσως και κατάθεση στεφανίων από μέρους της Κοινότητας ή συγγενών των θυμάτων σύμφωνα με το πρόγραμμα που θα βγάζει κάθε χρόνο η Κοινότητα ή ο Σύλλογος.

Όμως, με την ευκαιρία αυτή, θα ήθελα να κάνω και μια πρόταση στην Κοινότητα και στο Σύλλογο του χωριού μας ότι, στα ονόματα των θυμάτων, που είναι γραμμένα, με αλφαβητική σειρά, στη μαρμάρινη πλάκα του Ηρώου, θα έπρεπε να είχε γραφεί και το όνομα του Νίκου Παν. Πάνου, δικηγόρου που κι εκείνος είναι θύμα της Γερμανικής κατοχής, όχι βέβαια, από Γερμανική σφαίρα, αλλ' ίσως κάτι χειρότερο, πέθανε από την πείνα. Είναι γνωστό ότι οι Γερμανοί από τις πρώτες ημέρες της κατοχής, είχαν επιτάξει όλα τα αποθέματα τροφίμων και βιομηχανικών ειδών της χώρας μας, όποτε ο Ελληνικός λαός και ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις δσκήμασε φοβερή πείνα τον χειμώνα του 1941 - 42. Σε 300 χιλιάδες υπολογίστηκαν οι νεκροί από την πείνα στην Αθήνα και τον Πειραιά το χειμώνα εκείνο, μεταξύ των οποίων κι ο χωριανός μας δικηγόρος Νίκος Π. Πάνος.

Στην πρότασή μου αυτή, το Κοινοτικό Συμβούλιο ή ο Σύλλογος, ας διασταυρώσουν πληροφορίες κι αν τα πράγματα έχουν έτσι, όπως εγώ πληροφορήθηκα και τα παραθέτω, ας συμπληρωθεί ο πίνακας των θυμάτων 1941 - 44 του Ηρώου και με το όνομα του Νίκου Π. Πάνου.

Πάντως, για να επανέλθω στο θέμα μου, η απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου για καθιέρωση μιας μέρας το χρόνο να τιμάται η Εθνική Αντίσταση, είναι λίαν αξιόπαινη και πρέπει να χαιρετιστεί απόλο το χωρό. Καιρός ήταν πια, ύστερα από σαράντα τόσα χρόνια, να τιμήσει και το χωριό μας ελεύθερα κι επίσημα, αυτούς που έδωσαν ό,τι πολυτιμότερο είχαν, τη ζωή τους, για τη λευτεριά της πατρίδας, ή με το όπλο στο χέρι πολεμώντες τον κατακτητή και κάθε αντίδραση, ή καθοιονδήποτε τρόπο ευρόντες τον θάνατο, εξ αιτίας της φασιστικής κατοχής.

Ας σημειωθεί εδώ ότι στην περιοχή των νομών Ιωαννίνων και Άρτας, αν εξαιρέσουμε τα χωριά Κομμένο της Άρτας και Λυγγιάδες των Ιωαννίνων, το Αμπελοχώρι, ανάλογα με τον πληθυσμό του, είναι το μόνο χωριό, που είχε 23 θύματα στην περίοδο 1941 - 44.

Για την ιστορία θα παραθέσω τα ονόματά τους και τον τρόπο που πέθαναν:

Α' Περίοδος 1941 - 1945.

- 1) Κώστας Σωτ. Νότης, οργανωμένος στο ΕΑΜ, συνελήφθη στα Τρίκαλα από Έλληνες (Τάγμα Ασφαλείας) που συνεργάζονταν με τους Γερμανούς και θανατώθηκε με βρασανιστήρια.
- 2) Αποστόλης Ιω. Σιώτος, 3) Αποστόλης Γεωργ. Βλάχας, 4) Μήτσος Παν. Παπαδημητρίου, 5) Κώστας Δημ. Παπασκευάς, 6) Δημοσθένης Παπαγεωργίου του Γεωργ.

Άπαντες οικοδόμοι, συνελήφθησαν από Γερμανούς, σε χωριό των Τρικάλων όπου εργάζονταν και κτελέστηκαν στα Τρίκαλα.

- 7) Κώστας Νικ. Νούτσος ή Αντωνίου, 8) Βασίλης Δημ. Βασιλείου, 9) Κώστας Δημ. Γιωτάκης, 10) Κώστας Ν. Κώστας ή Μητροκώστας, 11) Νίκος Δημ. Κόκκινος, 12) Κώστας Απ. Κόκκινος, 13) Γιώργος Λεων. Μητροκώστας, 14) Χρήστος Γ. Πραμαντιώτης.

Εθελοντές αντάρτες του Ε.Λ.Λ.Α.Σ. έπεσαν μαχόμενοι.

- 15) Χρήστος Κ. Αλεξίου, γυμνασιάρχης, έφεδρος λοχαγός, συνελήφθη από Ιταλούς και μεταφερόμενος, ως όμηρος, στην Ιταλία μαζί με άλλους Αξιωματικούς, εφονεύθη όταν το πλοίο χτυπήθηκε από συμμαχική τορπίλα.

- 16) Γιώργος Ιω. Αλεξίου, αντάρτης του ΕΛΑΣ, συνελήφθη αργότερα από τη χωροφυλακή και πέθανε ύστερα από βρασανιστήρια.

- 17) Γιώργος Κ. Νούτσος, αντάρτης του ΕΛΑΣ, τον σκότωσαν αργότερα, άγνωστοι, στην περιοχή Λάκκας Σουλίου, όπου είχε πάει για δουλειά.

- 18) Χαρίλαος Δημ. Αλεξίου, απήχθη από αντάρτες του ΕΛΑΣ, «ντελικάτο» παιδί, όπως ήταν, δεν άντεξε στις κακουχίες, αρρώστησε και πέθανε.

- 19) Γιώργος Κ. Σιώτος, ηλικιωμένος, σκοτώθηκε από θραύσματα Γερμανικής οβίδας.

- 20) Νίκος Παν. Πάνος, δικηγόρος, πέθανε στην Αθήνα, τον πρώτο χρόνο της κατοχής, την περίοδο της φοβερής πείνας, μαζί με χιλιάδες άλλους Έλληνες.

Β' Περίοδος 1946 - 1949

- 21) Χρήστος Ευαγ. Αντωνίου, 22) Αλέξης Χρ. Γέροντας, 23) Γιώργος Χρ. Αναστασίου.

Σκοτώθηκαν στον εμφύλιο πόλεμο, υπηρετούντες τη θητεία τους στο στρατό.

Και για να συμπληρώσω το σημερινό μου κείμενο, που αναφέρεται στην περίοδο της κατοχής, θ' αναφερθώ και σε μια περίπτωση.

ση, που αφορά, βέβαια, μόνο σε μένα, αλλά δεν είναι κακό να τη μάθουν και οι αναγνώστες του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ» αφ' ενός κι αφ' ετέρου, να βρίσκεται γραμμένη στο Περιοδικό τούτο, για την ιστορία του χωριού μας. Πρόκειται για την περίπτωση των πέντε χωριών μαςμαστόρων, που σκότωσαν οι Γερμανοί στα Τρίκαλα, κατά την οποία, αν υπήρχε κι έκτος, θα ήμουν εγώ. Το ιστορικό είναι τούτο:

Από το χωριό, ξεκινήσαμε δυο παρέες προς τη Θεσσαλία, για ανεύρεση δουλειάς. Η μια με τους Αποστόλη Σιώτο, Μήτσιο Παπαδημητρίου, Αποστόλη Βλάχα, και Δήμο Παπαγεωργίου και η άλλη ο Κώστας Παρασκευάς κι εγώ κι αν καλά θυμάμαι, χωρίς να ξέρουμε από τις προηγούμενες μέρες ότι θα συνταξιδέψουμε. Συναντηθήκαμε στο δρόμο προς το Ματσούκι κι αφού είχαμε προορισμό ταχωριά των Τρικάλων, συνεχίσαμε την πορεία όλοι μαζί, φορτωμένοι τα εργαλεία μας και λίγα σκεπάσματα, που μέχρι εκεί τα είχανφέρει οι γυναίκες μας.

Όταν φθάσαμε στο Ματσούκι, βρήκαμε το Νίκο Ευαγ. Αντωνίου, που δούλευε εκεί μόνος του, τον καλημερίσαμε κι ενώ οι άλλοι προχώρησαν, εγώ σταμάτησα για λίγο να κουβεντιάσω με το Νίκο, που μας συνέδεε παλιά φιλία, από μαθητές του Δημοτικού Σχολείου κι αργότερα, σαν χτίστες, είχαμε συνεργαστεί πολλές φορές. Ανάμεσα στις κουβέντες, ο Νίκος Αντωνίου μου είπε ότι είχε δουλειά κι αν ήθελα να μείνω να δουλέψω. Όμως επειδή είχα παρέρια τον Κώστα Παρασκευά δεν έμεινα. Τον ευχαρίστησα για το ενδιαφέρον του κι έφυγα για να φθάσω τους άλλους. Πάνω από το χωριό Ματσούκι, που είναι μια βρύση, εκεί είχαν σταματήσει να κολατσίσουν και με περίμεναν. Όταν τους έφθασα και κάθησα κι εγώ να φάω, μου είπε ο Αποστόλης Σιώτος, άργησες κι εμείς νομίσαμε ότι θα έμενες για δουλειά στο Νίκο Αντωνίου. Κι εγώ είπα, πράγματι, ο Νίκος μου είπε να καθήσω να δουλέψω, αλλά πως να καθόμουν, αφού έχω παρέρια τον Κώστα Παρασκευά. Όλοι μαζί, τότε μου απάντησαν, τον Κώστα τον παίρνουμε εμείς στην παρέρια μας, μάλιστα θα γίνουμε πέντε, ένας θα πελεκάει και δυο ζευγάρια θα χτίζουν, αφού σου παρουσιάστηκε δουλειά και θέλεις να μείνεις, μείνε να δουλέψεις. Κι έτσι γύρισα πάλι στο Ματσούκι και δεν βρέθηκα μαζί τους μπροστά στο εκτελεστικό απόσπασμα Γερμανών.

Συνηθίζουμε, πάντως, όλοι μας, μετά από ένα κακό συμβάν,

να κάνουμε τις άχρηστες, εκ των υστέρων, υποθέσεις, κι εγώ δεν απεπελώ εξαίρεση. Σκέφτομε καμιά φορά και λέω. Αν πήγαινα κι εγώ στη Θεσσαλία, και καλά αν θα είχα σκοτωθεί μαζί τους, δε γνεται λόγος. Άν όμως θα τους παρότρυνα να μείνουμε στο «γιαπί» που χτίζαμε, αντί να κρυφτούμε στα «βατσούνια» ενός χαντακιού, που δίπλα τους, οι Γερμανοί βρήκαν ανοιχτά κιβώτια με χειροβομβίδες, που εγκατέλειψαν οι αντάρτες μετά τη μάχη, μήπως υπήρχαν πιθανότητες να μη μας πάρουν οι Γερμανοί στα Τρίκαλα, αφού εια διαπίστωναν ότι εμείς εργαζόμασταν εκεί και δεν εχαμε καμιά σχέση με τους αντάρτες, που ήδη είχαν φύγει; Δεδομένου μάλιστα ότι οι Γερμανοί δεν πήραν μαζί τους κανέναν κάτοικο του χωριού. Μήπως στην περίπτωση αυτή εια γλυτώναμε όλοι; Ή αν εγώ με τον Κώστα Παρασκευά θα δουλεύαμε σε άλλο χωριό, οπότε θα γλύτωνε τουλάχιστον, ο Κώστας;

Ή το αντίθετο, αν εγώ κι ο Κώστας Παρασκευάς, θα ήμασταν οι «τυχεροί» να δουλεύουμε σ' εκείνο το χωριό, οπότε θα γλυτώναν οι άλλοι;

Αυτές, βέβαια, όπως είπα και παραπάνω, είναι άχρηστες υποθέσεις, αφού πλέον η κατάσταση δεν αλλάζει. Ωστόσο όμως παραμένουν σκέψεις μου, που σήμερα, καλώς ή κακώς, βρήκα την ευκαιρία να τις γράψω κιόλας.

Τέλος, αφού δεν βρέθηκα τότε μαζί τους ή συναποθάνω μ' αυτούς ή να τους ... σώσω!!!, σήμερα το μόνο που μπορώ να τους προσφέρω είναι, να παρευρεθώ κι εγώ στην επιμνημόσυνη δέηση αυτών, καθώς και των άλλων χωριανών μας θυμάτων της κατοχής, που και μ' αυτά έχω στενή σχέση, αφού κι εγώ διετέλεσα αντάρτης στον ΕΛΑΣ και μια που είμαι και παπάς, να συμπροσευχηθώ μαζί με τον εφημέριο του χωριού κι όλους τους χωριανούς, υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των.

Παπά - Κώστας ΜΠΑΛΩΜΕΝΟΣ

ΤΡΟΦΕΣ ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟ ΣΚΛΟΥΠΟ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

ΦΑΓΗΤΑ ΜΕ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ

Το γάλα που άρμεγαν από τις γίδες και τα πρόβατα ή τις γελάδες τους έλυνε πολλά προβλήματα διατροφής, γιατί όλοι έτρεφαν ζώα και κάθε σπίτι είχε γάλα σχεδόν, μπόλικο.

Το γλυκό γάλα το έτρωγαν πάντα τρίψα. Έτριβαν ψωμί στο σαγάνι έριχναν το γάλα και αφού παπάρωνε το έτρωγαν. Συνήθως το γάλατο γάλα το βάραγαν για να θγάλουν βούτυρο. Το ξινόγαλο που έμενε αποτελούσε συνηθισμένο φαγητό και το έτρωγαν τρίψα συνήθως με καλαμποκίσιο ψωμί.

Αν το γάλα ήταν μπόλικο το έπιζαν τυρί. Όταν όμως ήταν λιγοστό το βάραγαν, έβγαζαν το βούτυρο και με το ξινόγαλο έφτιαχναν πρέντζα. Η πρέντζα ήταν φαγητό που το έτρωγαν σκέτο με ψωμί. Η πρέντζα τυλιμένη στο ουκόφυλλο ήταν συνηθισμένο φαγητό για το χωράφι. Αν ήταν μπόλικη την έβαζαν στο κλειδωνάρι, δοχείο μικρό ξύλινο, που κούπωνε.

Το ξινόγαλο τρίψα και η πρέντζα με ψωμί ήταν συνηθισμένα φαγητά του καλοκαιριού.

ΦΑΓΗΤΑ ΜΕ ΚΡΕΑΣ

Κρέας τα παλιά χρόνια στο Σκλούπο έτρωγαν πολύ αραιά. Συνήθως κρέας το σπίτι είχε Λαμπρή, πανηγύρι, Χριστούγεννα. Τον άλλο καιρό λίγες φορές έμπαινε κρέας στο σπίτι. Το κρέας το έτρωγαν ψητό στη γάστρα ή μαγειρεμένο.

ΤΟ ΚΡΕΑΣ ΨΗΤΟ

Το κρέας το έψηναν συνήθως με πατάτες ή ρύζι στη γάστρα. Την άνοιξη όμως, που γίνονταν τα λάχανα, το κρέας με λάπατα στη γάστρα ήταν ένα ξεχωριστό σε νοστιμάδα φαγητό.

ΚΡΕΑΣ ΜΑΓΕΙΡΕΥΤΟ

Καβούρδιζαν το κρέας με κρεμμύδι και κόκκινο πιπέρι, έριχναν μετά τις πατάτες και νερό και τα άφηναν να βράσουν.

ΚΡΕΑΣ ΜΕ ΡΥΖΙ

Το μαγειρεύαν όπως και το κρέας με τις πατάτες.

ΚΡΕΑΣ ΜΕ ΖΥΜΑΡΙΚΑ

Ζυμαρικά εκείνη την εποχή λίγοι είχαν στο σπίτι. Όταν υπήρχαν τα μαγειρεύαν με κρέας όπως και τις πατάτες ή το ρύζι.

ΚΡΕΑΣ ΣΤΙΦΑΔΟ

Το στιφάδο ήταν από τα πιο επίσημα φαγητά και το έφτιαχναν με περισσή τέχνη τις «καλές» μέρες.

Έβαζαν το κρέας στην κατσαρόλα με κρεμμύδια και ανάλογο νερό, λάδι, ζύδι και αλάτι, σφράγιζαν το κούπωμα με προζύμι και τα άφηναν να βράσουν.

ΚΡΕΑΣ ΜΕ ΤΡΑΧΑΝΑ

Αν το κρέας ήταν από γίδα συνήθως το χειμώνα το μαγειρεύαν με τραχανά. Γίνονταν πολύ νόστιμο φαγητό.

ΠΑΤΣΙΑΣ

Με το κεφάλι, τα πόδια και την κοιλιά των ζώων έφτιαχναν το γνωστό πατσιά. Συνήθως πατσιά έφτιαχναν όταν έσφαζαν δικό τους ζώο.

ΚΟΤΤΑ

Κάθε οικογένεια έτρεφε ένα αριθμό κότες γύρω στις 10 - 20. Περισσότερες δεν μπορούσαν να θρέψουν, γιατί δεν ήταν εύκολο να τις ταΐζουν. Για το λόγο αυτό δεν έσφαζαν εύκολα κότα γιατί τις είχαν για τα αυγά. Αν όμως είχαν μουσαφίρη τότε έσφαζαν κανένα κόκορα ή καμιά παλιά κότα που δεν γενούσε. Επίσης αν ήταν κανένας άρρωστος του έσφαζαν καμιά κότα για να δυναμώσει.

Την κότα την μαγειρεύαν με ρύζι ή πατάτες. Σε περίπτωση αρρεώστειας την έφτιαχναν σούπια.

Η κότα ήταν φαγητό περιστασιακό, για όλες τις εποχές.

ΦΑΓΗΤΑ ΜΕ ΑΒΓΑ

Τα αυγά ήταν πρόχειρο φαγητό και συνηθισμένο φαγητό, γιατί όλα τα σπίτια είχαν αυγά επειδή έτρεφαν κότες.

Τα έφτιαχναν με τους εξής τρόπους:

ΑΒΓΑ ΧΤΥΠΗΤΑ

Χτυπούσαν τα αυγά σε βαθουλό πιάτο και τα έριχναν στο τηγάνι, που έκαιγε λάδι ή βοτύρο.

ΑΒΓΑ ΜΑΤΙΑ

Έκαιγαν λάδι ή βοτύρο στο τηγάνι και έριχναν τα αυγά αχτύπητα, χώρια το ένα από το άλλο.

ΑΒΓΑ ΨΗΤΑ.

Στη θράκα του τζακιού έβιαζαν αυγά και τα έψηναν.

ΑΒΓΑ ΜΕ ΠΡΕΝΤΖΑ

Τηγάνιζαν πρώτα την πρέντζα και μετά έριχναν αυγά χτυπητά. Τα ανακάτευαν και τα άφηναν στη φωτιά μέχρι να τηγανιστούν τα αυγά. Πολλές φορές ανακάτευαν την πρέντζα με καλαμποκίσιο.

στο κόκκινο. Έτσι γίνανε αυτά τα βουνά που βλέπεις γύρω - γύρω.

Κι εγώ με την παιδική αφέλεια τον ρωτούσα: Και τους ανθρώπους πως τους έκανε και πως τους έστειλε εδώ;

Αυτός χαμογελούσε και με κοίταζε. Μετά έβγαζε το τσιμπούκι του και την καπνοσακούλα, αφού γέμιζε καλά το τσιμπούκι του με κάπνό, μετά έβγαζε ένα στρογγυλεμένο κομμάτι σίδηρο κι ένα κομμάτι ίσκνα μαζί με μια πέτρα. Με μια απότομη κίνηση έτριβε το σίδηρο πάνω στην πέτρα. Έβγαζε μερικές σπίθες και άναβε η ίσκνα. Αφού φύσαγε δυο - τρεις φορές, άναβε το τσιμπούκι του και συνέχιζε πάλι.

- Αφού ο Θεός είδε αυτές τις πέτρινες αγριμιές και του άρεσαν, έκατσε στην κορυφή της Στρογγούλας και σκέφτηκε να ρίξει επάνω τους ανθρώπους.

Έφτυσε την παλάμη του και έψαξε για χώμα, αλλά παντού πέτρες και βράχια ευρίσκει. Τότε άρπαξε δυο λιθάκια και άρχισε με τόνα να τρίβει τάλλο. Όταν είδε πως έγιναν σαν ανθρωπάκια τα φύσηξε και πήραν ζωή. Μαυριδερά. Ξερακινά. Σκληρά από γέννα. Τότε τάριξε κάτω. Αυτά γαντζώθηκαν με νύχια και με δόντια πάνω στα βουνά και τα βράχια, σ' όλα τα Τζουμέρκα. Μερικοί πέσανε κι στο δικό μας μέρος και κάνανε το δικό μας χωριό, το Σκλούπο.

Τότε σήκωσαν ψηλά τα κεφάλια τους και αφού είδαν τον δημιουργό τους τον ρώτησαν.

Γιατί Θεέ μου εμείς να ζήσουμε εδώ πάνω στ' άγρια βουνά;

Για νάσαστε μοναχοί σας μωρέ.

Μοναχοί σας.

Μοναχοί σας, αλλά λεύτεροι.

Λευτέρη Πραμαντιώτης

ΑΠΟ ΟΣΑ ΜΑΣ ΔΙΗΓΗΘΗΚΑΝ

Λίγα πραγματάκια για την εκκλησία του χωριού μας «Άγιος Νικόλαος» που έλεγε ο μακαρίτης Μήσο Πραμαντιώτης του Χρήστου.

Όταν οι μαστόροι βγήκανε στη βάση δηλαδή τελείωσαν τα θέμελα και αρχίσανε να χωρίζουνε την πόρτα τη γυναικεία που είναι το καμπαναριό, αρχίσανε να χτίζουνε και την πόρτα δεν τη φτιάχνανε εξωπέταχτη, δηλαδή τα θυροστόμια να είναι 15 ή 20 πόντους έξω, να φαίνεται όμορφη. Όπως φαίνεται θα είχανε φτηνή τιμή.

Το βράδυ που σχολάσανε πέρασε ο Πραμαντιώτης ο Μήσιος, δηλ. ο παλιός ο Πραμαντιώτης, και έβαλε 3 λίρες στο αγκωνάρι από κάτω.

Το πρωί πήγε ο πρωτομάστορας, βρήκε τις λίρες και κατάλαβε γιατί ήταν τα λεφτά εκεί. Έτσι φκιάζανε την πόρτα εξωπέταχτη και με καμάρα από πάνω.

Και συνεχίζει να μου λέει ο μακαρίτης Μήσο Πραμαντιώτης.

— Όταν τελείωσε η εκκλησία ήθελε το χωριό να έρθει ο Δεσπότης να κάνει λειτουργία για να συνεχίσει η εκκλησία να λειτουργεί. Ο Δεσπότης όμως ζητούσε 100 δραχμές τις οποίες όμως δεν είχαν οι χωριανοί μας. Τότε ήρθε από την Άρτα ο Χριστοδούλου ο καθηγητής και ρώτησε τους επιτρόπους γιατί δεν λειτουργούσε η εκκλησία. Αυτοί του είπαν ότι δεν είχαν τα λεφτά για το Δεσπότη. Αυτός τους είπε να στείλουν να έρθει ο Δεσπότης και ότι θα κανόνιζε αυτός το θέμα.

Έτσι και έγινε. Ήρθε ο Δεσπότης, λειτούργησε, ο Χριστοδούλου όμως δεν παρουσιάστηκε. Τελειώνοντας η λειτουργία βγήκε ο Δεσπότης στην πλατεία. Τότε παρουσιάστηκε και ο Χριστοδούλου. Μόλις τον είδε ο Δεσπότης τον έπιασε τρεμούλα. Χαιρετήθηκαν και του έβαλε στην τσέπη ένα φάκελο με 25 δραχμές. Αυτός δεν είπε τίποτα. Οι χωριανοί μας τον ξεβγάλανε μέχρι έξω από το χωριό και έφυγε. Ο Χριστοδούλου τον καιρό εκείνο ήταν υπολογισμός άνθρωπος. (Είναι από το σόι των Αντωναίων).

Και συνεχίζει ο Μήσο Πραμαντιώτης.

—Εκείνο τον καιρό έβγαινε μια επιτροπή έξω στα χωριά και ρωτούσε τους χωριάτες πως περνούν. Σ' αυτή την επιτροπή ήταν και ο Χριστοδούλου. Όταν πέρασαν από τα χωριά της Άρτας στα Γιάννινα και κατέληξαν στο Ακροπόλ, όπου είχανε γεύμα. Εκεί

που συγκεντρωθήκανε τους ρώτησαν τι είδαν στα χωριά και ένας από την επιτροπή τους λέει: «Τί να σας πω, κτήνη είδαμε». Ο Χριστοδούλου τότε του είπε: «Δεν ήταν κτήνη, είναι κτηνοτρόφοι που θρέφουνε εμάς τα κτήνη».

— Άλλη μια φορά, συνεχίζει ο Μήτσος ο μακαρίτης, πήγε ο πατέρας του Χριστοδούλου στην Άρτα με τη σαλβάρα, αξύριστος, γεμάτος ψείρα, όπως όλος ο κόσμος. Τον πήρε ο Χριστοδούλου αγκαζέ και τον γύριζε σε όλη την Άρτα και έλεγε στους γνωστούς του: «Απ' εδώ ο πατέρας μου, αυτός με σπούδασε, αυτός δούλεψε στα χωράφια και με σπούδασε».

Αυτά μου έλεγε ο μακαρίτης. Για τον Χριστοδούλου πιστεύω πως είναι μεγάλο παράδειγμα και η οδός Αράχθου προς τα Αντωναίικα καλά θα ήταν να λέγεται οδός Χριστοδούλου, που κατάγοταν από τους Ανωταίους.

Πραμαντιώτης Παναγιώτης του Νικ.

Η 24η ΙΟΥΝΙΟΥ 1821

Λάμπρος Τσάπαλης

Στις 24 Ιουνίου του 1881 ελευθερώθηκαν 26 Τζουμερκοχώρια. Μεταξύ αυτών και το Σκλούπο. Τα υπόλοιπα Τζουμερκοχώρια μεταξύ των οποίων και τα λοιπά Χουλιανοχώρια ελευθερώθηκαν μετά τους επιτυχείς πολέμους του 1912 - 13.

Γράφει λοιπόν ο Κρυστάλλης:

Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά
σ' όλο τον κόσμο ήλιος
και στα καπμένα Γιάννενα
μαύρο παχύ σκοτάδι.
Τι φέτο εκάμαν τη βουλή
οχτώ βασίλεια ανθρώποι
και βάλανε τα σύνορα
στης Άρτας το ποτάμι κ.λ.π.

Και μας αφηγείται ο τραγουδιστής του βουνού και της στάνης.
«Απότομοι και οδοντωτοί αι καρυφαί των Τσουμέρκων εγείρου-
σιν εν τη καρδία του θειατού το τραχύ και άγριον ορεινόν αίσθη-
μα».

Και συνεχίζει τη διήγησή του.

«Απέναντι ημών εβλέπομεν τα βουνά του Συρράκου, των

